

Sénat de Belgique

Session ordinaire 2012-2013

5-110

Séances plénières
Jeudi 4 juillet 2013

Séance de l'après-midi

Annales

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2012-2013

Handelingen

Plenaire vergaderingen

Donderdag 4 juli 2013

Namiddagvergadering

5-110

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs. Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Abréviations – Afkortingen

CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
cdH	centre démocrate Humaniste
Ecolo	Écologistes confédérés pour l'organisation de luttes originales
MR	Mouvement réformateur
N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Open Vld	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	Parti Socialiste
sp.a	socialistische partij anders
VB	Vlaams Belang

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Sommaire

Communication du gouvernement	4
Discussion de la communication du gouvernement	6
Ordre des travaux	14
Excusés.....	15

Inhoudsopgave

Mededeling van de regering.....	4
Bespreking van de mededeling van de regering.....	6
Regeling van de werkzaamheden.....	14
Berichten van verhindering.....	15

Présidence de Mme Sabine de Bethune

(La séance est ouverte à 12 h 35.)

Communication du gouvernement

M. Elio Di Rupo, premier ministre. – Madame la présidente, chers collègues, je vous remercie de nous donner l'occasion de partager un moment historique. En effet, un changement de règne est toujours un moment très particulier dans l'histoire d'un pays.

Après vingt ans de règne, le roi Albert II a annoncé qu'il quittera ses fonctions le 21 juillet. Le même jour, son successeur constitutionnel, le prince Philippe, prêtera serment devant vous et deviendra notre nouveau roi.

Hier matin, le Roi m'a formellement communiqué son souhait d'abdiquer. Il a précisé qu'il voulait discuter directement de cette question avec les membres du conseil des ministres restreint.

J'ai donc convoqué une réunion du conseil des ministres restreint pour 13 h 50. Cette réunion a eu lieu au palais royal de Bruxelles, en présence du Roi. Le Roi a informé les membres du conseil des ministres restreint de son souhait d'abdiquer le 21 juillet 2013 en faveur du prince Philippe, conformément à la Constitution.

Cette réunion fut un moment de très grande émotion et restera à jamais gravée dans les mémoires et dans les cœurs des personnes présentes.

C'est avec beaucoup de pudeur, d'humilité et de sincérité que le roi Albert II nous a expliqué que sa santé ne lui permettait plus d'exercer sa fonction comme il le souhaite.

Les vice-premiers ministres et moi-même avons exprimé notre compréhension et notre profond respect.

Nous avons exprimé notre vive gratitude au roi pour s'être mis au service du pays pendant vingt ans.

Le Roi a ensuite exprimé le souhait d'informer personnellement la population de sa décision le soir même et la réunion a ainsi été clôturée.

J'ai ensuite contacté le prince Philippe, au nom du conseil des ministres restreint, pour l'informer de la situation. Le prince héritier nous a confirmé que c'était pour lui un grand honneur que d'accepter les prérogatives qui lui échoiront à l'occasion de l'accession au trône, conformément à l'article 85 de la Constitution.

Le prince Philippe prêtera serment ce 21 juillet devant les chambres réunies et deviendra ainsi le septième roi des Belges.

J'ai par ailleurs rapidement informé la présidente du Sénat et le président de la Chambre de la situation en leur demandant de bien vouloir laisser au Roi la primeur de l'annonce de sa décision à la population.

Après la réunion avec le Roi, le Conseil des ministres restreint s'est poursuivi au siège du gouvernement, au 16 de la rue de la Loi. Il a notamment décidé de mettre en place dès aujourd'hui une *task force* chargée de préparer le changement

Voorzitter: mevrouw Sabine de Bethune

(De vergadering wordt geopend om 12.35 uur.)

Mededeling van de regering

De heer Elio Di Rupo, eerste minister. – *Mevrouw de voorzitter, waarde collega's, bedankt dat ik dit historische moment met u mag delen. Een troonswisseling is altijd een bijzonder moment in de geschiedenis van een land.*

Na 20 jaar koningschap heeft koning Albert II nu aangekondigd dat hij op 21 juli aftreedt. Diezelfde dag zal de grondwettelijke troonopvolger, prins Filip, hier de eed afleggen en onze nieuwe vorst worden.

Gisterenochtend heeft de Koning mij formeel zijn wens meegedeeld om af te treden. Hij preciseerde dat hij hierover rechtstreeks met de leden van het kernkabinet wilde praten.

Ik heb vervolgens een kern samengeroepen om 13.50 uur. Zoals u weet, vond die vergadering in aanwezigheid van de Koning plaats op het Paleis te Brussel. De Koning heeft de leden van de kern op de hoogte gebracht van zijn wens om op 21 juli 2013 af te treden ten gunste van zijn zoon Filip, zoals bepaald in de Grondwet.

Die bijeenkomst was een zeer emotioneel moment, dat de aanwezigen nooit zullen vergeten en voor altijd in hun hart zullen dragen.

Met veel schroom, nederig en oprecht heeft Albert II ons uitgelegd dat zijn gezondheid hem niet meer toeliet zijn functie uit te oefenen zoals hij dat wilde.

De vice-eersteministers en ikzelf hebben ons begrip en ons diep respect voor de beslissing van de Koning uitgedrukt.

Wij hebben de Koning onze grote dankbaarheid betuigd voor de twintig jaar waarin hij zich ten dienste van het land heeft gesteld.

De Koning heeft vervolgens de wens geuit om de bevolking 's avonds persoonlijk op de hoogte te brengen van zijn beslissing. Daarmee werd de vergadering afgesloten.

In naam van het kernkabinet heb ik vervolgens contact opgenomen met prins Filip om hem op de hoogte te brengen van de situatie. De kroonprins heeft ons bevestigd dat het voor hem een grote eer is om de prerogatieven op te nemen die hem te beurt vallen bij een troonswisseling, overeenkomstig artikel 85 van onze Grondwet.

Prins Filip zal op 21 juli de eed afleggen voor de Verenigde Kamers, en wordt dan de zevende koning der Belgen.

Ik heb de voorzitter van de Senaat en de voorzitter van de Kamer snel geïnformeerd en hun verzocht de Koning de primeur te laten van de mededeling van zijn beslissing aan de bevolking.

Na de bijeenkomst met de Koning heeft het kernkabinet verder vergaderd in de Wetstraat 16, en besloten onmiddellijk een taskforce op te richten die de troonswisseling en de plechtigheden van 21 juli moet voorbereiden. In die taskforce zitten de onderscheiden diensten van de Staat die bij de

de règne et les cérémonies du 21 juillet. Cette *task force*, qui regroupe les différents services de l'État concernés par cette organisation, est active depuis 10 heures ce matin.

Un Conseil des ministres extraordinaire rassemblant l'ensemble des ministres et secrétaires d'État du gouvernement s'est réuni hier à 17 heures 30. À son issue, comme de très nombreux Belges, nous avons regardé ensemble l'annonce du Roi diffusée à 18 heures sur les chaînes de télévision nationales.

Entouré des vice-premiers ministres, j'ai ensuite fait, au nom du gouvernement, la déclaration que vous connaissez aux médias.

En mon nom personnel et en celui du gouvernement, je souhaite une fois de plus rendre hommage au roi Albert II.

La décision du Roi relève d'un choix strictement personnel qu'il a fait en âme et conscience et qui appelle le plus grand respect.

Le roi Albert s'est révélé un monarque remarquable. Tout au long de ses vingt années de règne, il a joué son rôle à la perfection. Grâce à ses grandes qualités humaines, il a toujours été en phase avec les préoccupations, les besoins et les attentes des Belges.

Le gouvernement tient à lui exprimer à cet égard toute sa reconnaissance et son affection.

Chers collègues, le 21 juillet prochain sera donc une journée très spéciale. Elle débutera durant le règne d'un Roi, le roi Albert II, et s'achèvera, après l'abdication et la prestation de serment, par l'avènement d'un nouveau Roi, le roi Philippe. C'est quand même assez rare sur une même journée.

Notre pays aura donc bientôt un nouveau Roi. Je m'en réjouis. C'est d'ailleurs une nouvelle dynamique qui s'enclenche.

Le prince Philippe est extrêmement bien préparé pour exercer la fonction royale. Il a accumulé une large expérience, notamment en conduisant au cours des dernières années de nombreuses missions économiques belges à l'étranger. Il a assuré dans le monde entier la promotion de nos entreprises, de nos intérêts économiques et de nos nombreux atouts. Très récemment encore, il a conduit avec succès, brio et humour la mission économique belge en Californie.

Le prince Philippe sera un roi dévoué à son pays. Avec la princesse Mathilde, il formera un couple royal à l'écoute de tous les citoyens belges.

Le gouvernement accorde au futur roi Philippe et à la future reine Mathilde toute sa confiance et tout son soutien. Nous leur souhaitons d'ores et déjà beaucoup de succès dans leurs futures fonctions.

Chers collègues, le 21 juillet sera une journée de grandes réjouissances pour tous les Belges. Je l'ai dit hier, nous aurons trois occasions de nous réjouir. Nous célébrerons les vingt ans de règne du roi Albert II, nous fêterons notre pays et nous célébrerons un nouveau Roi et une nouvelle Reine.

Je compte sur l'ensemble des parlementaires, sur vous, chers collègues, pour faire de cette journée historique un moment de remerciements, d'émotion, de joie et de rayonnement de

organisation van de diverse evenementen betrokken zijn.

Om 17.30 uur heeft er een buitengewone Ministerraad plaatsgevonden met alle ministers en staatssecretarissen. Na afloop daarvan hebben wij, zoals zeer veel andere Belgen, samen gekeken naar de mededeling van de Koning die op 18 uur op de nationale televisiezenders werd uitgezonden.

Geflankeerd door de vice-eersteministers heb ik vervolgens, namens de regering, de u intussen bekende mededeling aan de media gedaan.

In mijn persoonlijke naam en in naam van de regering wil ik nogmaals hulde brengen aan koning Albert II.

De beslissing van de Koning is een strikt persoonlijke beslissing, die hij naar eer en geweten heeft genomen. Ze verdient ons grootste respect.

Koning Albert II is een opmerkelijke koning geweest. Gedurende die twintig jaar heeft hij zijn rol perfect vervuld. Door zijn grootmenselijke kwaliteiten voelde hij steeds de bekommernissen, de behoeften en de verwachtingen van de Belgen goed aan.

De regering wil hem haar erkentelijkheid en affectie betuigen.

Waarde collega's, deze 21e juli wordt dus een heel speciale nationale feestdag. De dag zal aanvangen onder het koningschap van Albert II en, na diens aftreden en de eedaflegging van de kroonprins voor de Verenigde Kamers, eindigen met het begin van de regeerperiode van de nieuwe Koning, koning Filip.

Ons land krijgt dus weldra een nieuwe Koning. Dat stemt mij tot vreugde. Er komt een nieuwe dynamiek op gang.

Prins Filip is zeer goed voorbereid om Koning te worden. Hij heeft veel ervaring opgedaan, onder meer door de laatste jaren talrijke Belgische economische missies in het buitenland te leiden. Hij heeft onophoudelijk onze bedrijven, onze economische belangen en onze vele troeven in heel de wereld gepromoot. Onlangs nog heeft prins Filip met succes, brio en humor de Belgische economische missie in Californië geleid.

Prins Filip zal een toegewijde koning zijn, met prinses Mathilde aan zijn zijde. Het nieuwe Belgische koningspaar zal een open oor hebben voor de verzuchtingen van alle burgers.

De regering heeft het volste vertrouwen in de toekomstige koning Filip en koningin Mathilde, en zal hun haar volledige steun geven. Wij wensen hun veel succes.

Waarde collega's, 21 juli wordt voor alle Belgen een bijzonder vreugdevolle feestdag. We zullen drie redenen hebben om te vieren: het twintigjarige koningschap van Albert II, de nationale feestdag én de troonsbestijging van een nieuwe Koning, en een nieuwe Koningin.

Ik reken op alle parlamentsleden, opdat deze historische dag in het teken zou staan van dank, emotie en vreugde, en opdat dit zou afstralen op het imago van ons land in de hele wereld.

notre pays à travers le monde.

Après la plus longue crise politique de l'histoire de la Belgique, nous avons non seulement réussi à stabiliser notre pays mais encore à lui conférer résolument une dynamique nouvelle. Nous l'avons fait en restaurant notre crédibilité budgétaire et financière, avec la finalisation imminente de la sixième réforme de l'État et la synergie positive qui s'est installée entre l'État fédéral et les Communautés et les Régions.

Avec l'accession au trône d'un nouveau Roi, nous voyons l'avenir avec sérénité, remplis d'espoir et d'optimisme.

La Belgique retrouve sa position de pays fort au sein de l'Union européenne. Je pense que, dans le respect de la Constitution, avec ce nouveau règne, nous pouvons regarder l'avenir avec sérénité, confiance et optimisme.

(Applaudissements prolongés sur les bancs de la majorité)

Discussion de la communication du gouvernement

M. Huub Broers (N-VA). – *Comme tout le monde, nous avons été avertis hier de manière non-officielle, par les médias, de l'abdication du roi Albert. Contrairement à la plupart des ministres, beaucoup de nos concitoyens n'ont pas été réellement surpris. Je m'étonne que le prince Philippe n'ait pas été au courant mais je me réjouis que le premier ministre l'ait averti.*

Tout le monde s'attendait apparemment à ce que nous sautions sur l'occasion pour nous faire entendre et d'aucuns ont trouvé notre silence curieux mais nous avons pris une décision sage. Si nous n'avons pas voulu faire de grands discours, c'était pour laisser aux autres l'occasion de nous critiquer et de dissimuler leurs idées sur le rôle de la monarchie en évolution, un rôle dont nous devons certainement discuter et qui devra changer au cours des prochains mois. Une monarchie moderne peut constituer une transition vers une autre forme étatique. Dans ce cas aussi, nous devons continuer à témoigner du respect à chacun.

Peut-être les sénateurs ne s'attendent-ils pas davantage à ce que nous fassions ici beaucoup de déclarations sur l'abdication du Roi. Je répondrai à leurs attentes. Le Roi a atteint un âge auquel il a le droit le plus absolu de quitter, en âme et conscience, la vie active. Nous nous rendons compte aussi qu'il devient de plus en plus lourd d'être le monarque d'un pays démocratique divisé et bloqué. Nous comprenons donc parfaitement sa décision, même si notre pays n'est pas particulièrement connu pour ses successions au trône du vivant d'un Roi. Le Roi a dit lui-même qu'il avait connu au cours de sa vie et de son règne des moments difficiles. Peut-être d'aucuns ont-ils voulu, à certaines de ces occasions, noircir sa personne.

Le Roi et moi n'avons pas toujours été du même avis, comme lors des négociations gouvernementales de 2010. Nous témoignons notre respect à la personne du Roi enjoué et aimable qu'il a toujours été. En tant que souverain, il a fait quelques pas supplémentaires vers le fédéralisme, acceptant la réalité institutionnelle actuelle de notre pays. Une réalité qui devra encore, à l'avenir, faire l'objet de nouvelles modifications afin que les communautés linguistiques puissent s'administrer comme elles l'entendent.

Na de langste politieke crisis die ons land heeft gekend, zijn we erin geslaagd om ons land niet alleen te stabiliseren, maar het ook resoluut een nieuwe dynamiek te geven. Dat hebben we gedaan met het terugwinnen van onze budgettaire en financiële geloofwaardigheid, met de aanstaande afronding van de zesde staats hervorming, met de positieve synergie die zich installeert tussen de federale staat, en tussen de Gemeenschappen en de Gewesten.

Nu we ook een nieuwe Koning krijgen, zien we de toekomst sereen, vol vertrouwen en optimistisch tegemoet.

België wordt opnieuw gerekend tot de sterke landen van de Europese Unie. Laten wij, met inachtneming van de Grondwet, onder de nieuwe Koning de toekomst met sereniteit, vertrouwen en optimisme tegemoet zien.

(Langdurig applaus van de meerderheid)

Bespreking van de mededeling van de regering

De heer Huub Broers (N-VA). – Gisteren werden wij, zoals iedereen, op niet-officiële manier, via de media, in kennis gesteld van de troonsafstand van het staatshoofd, koning Albert. In tegenstelling tot de meeste ministers waren vele inwoners van ons land niet erg verrast. Het verbaast me wel dat de premier heeft verklaard dat prins Filip niet op de hoogte was, maar gelukkig heeft de premier hem op de hoogte gebracht.

Iedereen verwachtte gisteren waarschijnlijk dat wij er als de kippen bij zouden zijn om in een reactie te bruisen. Sommigen vinden het nogal schizofreen dat we dat niet hebben gedaan, maar wij hebben dat wijselijk besloten. Wij wensten geen grote verklaringen af te leggen omdat we dan aan anderen de kans zouden geven om op ons te schieten en hun eigen ideeën over de rol van de veranderende monarchie te verbergen. Die rol moeten we de komende maanden zeker bespreken en aanpassen. Een moderne monarchie kan de overgang zijn naar een andere staatsvorm. Ook in dat geval moeten we respect blijven betonen voor iedereen.

De senatoren verwachten nu mogelijk evenmin veel woorden van onze fractie over de troonsafstand van koning Albert. Ik zal aan die verwachting voldoen. De Koning heeft ondertussen een leeftijd bereikt waarop hij het volste recht heeft om naar eer en geweten uit het actieve beroepsleven te treden. Wij beseffen ook ten volle dat het koningschap van een democratisch verdeeld en geblokkeerd land alsmaar zwaarder weegt. We begrijpen de beslissing van de Koning dus echt wel, ook al is ons land niet echt bekend om zijn troonsopvolgingen bij leven. Zoals de Koning zelf zei, zijn er ook in zijn leven en bestuur momenten geweest die moeilijk waren of zijn. Bij sommige van die momenten is misschien wel de bedoeling aanwezig om een smet te werpen op zijn persoon.

We zijn het niet altijd eens geweest met elkaar, zoals bijvoorbeeld tijdens de regeringsonderhandelingen van 2010. We betuigen wel ons respect voor de persoon van de aftredende koning, respect voor de goedlachse, vriendelijke man die hij altijd is geweest. Hij rondde als vorst daarenboven verdere stappen af naar het federalisme en ging over tot de aanvaarding van de huidige institutionele realiteit van ons land. Die zal onder zijn opvolger verder moeten worden

Notre souverain s'est aussi montré très humain dans les situations de crise, par exemple lors des disparitions d'enfants, la Marche blanche, l'accident d'autocar ou les grandes inondations. C'est en sa qualité d'homme que nous lui souhaitons une belle vie remplie d'humour et de satisfactions.

Quant aux connaissances et aux compétences de son successeur, je puis seulement constater que nul d'entre nous n'est capable d'en juger maintenant. C'est en effet la seule fonction qui ne nécessite pas d'examen d'entrée et dont seul l'avenir pourra dire si les affirmations du premier ministre étaient exactes. Pour paraphraser le roi sortant : le rôle d'un Roi est de se mettre au service de la démocratie. Ce qui veut également dire qu'une majorité démocratique doit pouvoir gouverner librement et sans ingérences.

M. Philippe Mahoux (PS). – Dans l'annonce de son abdication, le roi Albert II a souligné que le rôle du roi des Belges est de se mettre au service de la démocratie et de ses concitoyens, seuls titulaires de la souveraineté. C'est d'abord à la manière dont il a assumé cette fonction que je veux m'attacher. Il l'a remplie avec simplicité, sens de l'écoute et du dialogue et un intérêt profond pour ses concitoyens. Qu'il me soit permis d'ajouter qu'il a rempli toute sa fonction mais rien que sa fonction, en conformité avec le fonctionnement de nos institutions. Qu'il en soit remercié.

Je ne peux m'empêcher d'être frappé par la sérénité avec laquelle cet événement important pour notre pays se déroule et la stabilité qu'il engendre. Il est en effet bien vrai que cette stabilité est importante pour tous nos concitoyens dans les difficultés économiques et sociales qu'ils connaissent.

Enfin, je formulerai les meilleurs vœux de bonne santé pour le Roi et le souhaite que son successeur remplisse sa difficile fonction dans le même esprit que son père.

M. Dirk Claes (CD&V). – *L'abdication du Roi était et n'était pas une surprise. Depuis hier, les spéculations ont cessé. Nous souhaitons témoigner notre respect pour la décision que le Roi a prise en âme et conscience. Les raisons invoquées – l'âge et la santé – se passent de commentaires.*

Sa communication d'hier témoigne d'un grand sens du devoir, ce qui a d'ailleurs été une constante durant les vingt années de son règne. Nous songeons en premier lieu à la manière dont il a joué son rôle de chef d'État pendant l'affaire Dutroux, lorsqu'il parfaitement relayé la voix de la population. Nous nous rappelons qu'il a invité au Palais les familles des enfants concernés et qu'il y a organisé une table ronde sur la maltraitance et la disparition d'enfants.

Cela montre l'émotion avec laquelle le Roi a vécu les événements importants de notre pays. Il a su rassembler des personnes et des groupes de population dans un pays complexe présentant une grande diversité communautaire et idéologique.

Ces dernières années, le Roi a souvent été un facteur d'apaisement lors des formations de gouvernements et des

aangepast zodat de taalgemeenschappen elk op hun eigen manier kunnen besturen.

Deze Koning toonde zich ook grootmenselijk in momenten van crisis, zoals bij de verdwijning van kinderen, de Witte mars, een busramp of bij grote overstromingen. Het is in zijn rol als mens dat wij Albert II een goed leven vol humor en blijdschap toewensen. Dat zijn de beste remedies om er nog een prachtig, ongedwongen en ontspannen vervolg aan te geven.

Wat de kennis en de kunde van zijn opvolger betreft, kan ik enkel vaststellen dat niemand van ons daar nu over kan oordelen. Het is immers het enige ambt waarvoor geen toegangsexamen nodig is en waarvan enkel de toekomst kan bewijzen of de stelling van de premier juist zal blijken. Om het met de woorden van de aftredende koning te zeggen: de rol van de Koning bestaat erin ten dienste te staan van de democratie. Wij verstaan daaronder ook dat een democratische meerderheid zonder inmenging vrij kan besturen.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *In de aankondiging van zijn aftreden heeft koning Albert II onderstreept dat de rol van koning der Belgen en zijn legitimiteit erin bestaat ten dienste te staan van de democratie en van haar burgers, de enige rechtmatige titularissen van de soevereiniteit. Eerst en vooral hecht ik belang aan de manier waarop hij die functie heeft waargenomen, met eenvoud, met luisterbereidheid en zin voor dialoog, en met een grote interesse voor onze medeburgers. Daar voeg ik nog aan toe dat hij zijn functie heeft waargenomen, maar ook niet meer, conform de werking van onze instellingen. Hiervoor bedanken we hem.*

Ook ben ik geraakt door de sereniteit waarmee die belangrijke gebeurtenis voor ons land verloopt en door de stabiliteit die ze meebrengt. Die is belangrijk voor al onze medeburgers in deze op economisch en maatschappelijk vlak moeilijke tijden.

Ten slotte wens ik de Koning een goede gezondheid toe en hoop ik dat zijn opvolger dat moeilijke ambt in dezelfde geest als zijn vader zal vervullen.

De heer Dirk Claes (CD&V). – De abdication van de Koning was een verrassing, maar eigenlijk ook niet. De troonsafstand van koning Albert is sinds gisteren geen voer meer voor speculatie, maar een vaststaand feit. Wij wensen ons respect te betuigen voor de beslissing die de Koning naar eer en geweten heeft genomen. De ingeroepen leeftijds- en gezondheidsredenen spreken voor zich.

Zijn mededeling gisteren getuigt van zijn groot plichtsbef. Een plichtsbef dat een constante is geweest de voorbije twintig jaar van zijn koningschap. We denken hierbij in eerste instantie aan de wijze waarop hij als staatshoofd zijn rol heeft gespeeld tijdens de Dutrouxcrisis, waarbij hij de stem van het volk perfect vertolkte. We herinneren ons dat de Koning de families van de betrokken kinderen op het paleis heeft uitgenodigd. Hij organiseerde tevens op het paleis een rondetafelgesprek over de mishandeling en de verdwijning van kinderen.

Dit toont aan hoe emotioneel de Koning meeleefde bij de belangrijke gebeurtenissen in ons land. Hij wist in dit complexe land met zijn communautaire en ideologische

négociations gouvernementales compliquées. Ce rôle – lourd physiquement –, il l'a joué tout aussi correctement, agissant toujours dans le cadre de ses prérogatives constitutionnelles.

Au cours des vingt dernières années, nous avons appris à mieux connaître le roi Albert, non seulement en tant que souverain mais également en tant qu'homme, un homme qui sait prendre le pouls de la population et capable de rassembler, lors de moments critiques, en étant à l'écoute des gens. C'est un homme très empathique et un souverain très humain qui sait et a su gagner la confiance de la population, par sa jovialité et son sens de l'humour. C'est un Roi au grand cœur.

Nous voulons lui rendre hommage pour tout ce qu'il a fait pour son pays et son peuple.

Le 21 juillet, le prince héritier Philippe assumera la tâche à laquelle il s'est préparé pendant des années. Nous souhaitons qu'il ait la force et l'inspiration qui lui permettront d'accomplir cette tâche importante de manière juste, comme l'a fait son père.

Il est capital, pour l'ensemble des institutions de ce pays, qu'elles évoluent parallèlement à la société. Il en va de même pour la monarchie. Le Roi l'a lui-même souligné lorsqu'il a affirmé que la légitimité du Roi des Belges est de se mettre au service de la démocratie et des citoyens.

Nous avons toute confiance dans le fait que le nouveau Roi et la nouvelle Reine feront ce que le roi Albert et la Reine Paola ont fait scrupuleusement pendant ces vingt dernières années : servir notre pays avec un grand sens du devoir et des responsabilités, rassembler les personnes pour ensemble, construire un avenir meilleur.

Mme Zakia Khattabi (Ecolo). – Monsieur le premier ministre, mon groupe prend acte de votre déclaration et salue avec respect la décision du sixième Roi des Belges. Nous la saluons avec d'autant plus de respect qu'il s'agit pour nous d'un signal clair et fort de la volonté de la monarchie d'accompagner les réformes qui viseraient à moderniser cette institution.

Certes, ces vingt dernières années, le roi Albert II s'est investi personnellement dans l'exercice de ses fonctions qu'il a assumées pleinement tout au long de son règne. Nous saluons également son caractère constructif et son sens constant du dialogue. En effet, ces dernières années, alors que le pays connaissait une crise institutionnelle sans précédent, il a su jouer tantôt la carte de l'apaisement, tantôt celle de la fermeté à certains moments particulièrement difficiles. Il a su donner de l'air et du temps à celles et ceux qui essayaient de jeter des ponts et de construire des solutions équilibrées.

Notre pays s'apprête donc à vivre un changement important. Dans ce contexte, je m'en voudrais de ne pas nous rappeler à nous, élus de la Nation, nos propres responsabilités. L'avenir de la Belgique repose précisément et avant tout sur notre sens des responsabilités. Nous devons rendre les relations avec le prochain souverain constructives, comme elles ont pu l'être

verscheidenheid mensen en bevolkingsgroepen met elkaar te verbinden.

De voorbije jaren investeerde de Koning vaak in de rol van rustpunt tijdens moeilijke regeringsvormingen en communautaire onderhandelingen. Ook deze rol vervulde hij op een correcte manier, een rol die ook fysiek veel van hem vergde. Hij heeft steeds gehandeld binnen de krijtlijnen die de Grondwet voor de Koning heeft getrokken.

We hebben de voorbije twintig jaar koning Albert echter niet alleen in zijn rol als Koning, maar ook als mens beter leren kennen. We hebben hem leren kennen als een man die de polsslag van de bevolking goed aanvoelde en op kritieke momenten met zijn luisterend oor mensen kon verbinden. Hij was een zeer empathisch man, een zeer menselijke Koning, die het vertrouwen van de bevolking wist en weet te winnen met zijn jovialiteit en zijn goedlachsheid. Hij is een Koning met een groot en warm hart.

We willen de Koning oprecht hulde brengen voor wat hij voor ons land en zijn bevolking heeft gedaan.

Kroonprins Filip neemt op 21 juli de taak op waarvoor hij al jaren is voorbereid. We wensen hem de kracht en de inspiratie om deze belangrijke opdracht op de juiste wijze in te vullen, zoals zijn vader dat ook heeft gedaan.

Cruciaal voor alle instellingen van ons land is dat ze mee evolueren met de samenleving. Dit geldt uiteraard ook voor de monarchie. De Koning heeft er gisteren zelf naar verwezen toen hij stelde dat de rol van de Koning der Belgen en zijn legitimiteit erin bestaat ten dienste te staan van de democratie en van de burgers.

We hebben er alle vertrouwen in dat de nieuwe Koning en de nieuwe Koningin zullen doen wat koning Albert en koningin Paola de voorbije twintig jaar scrupuleus hebben gedaan: met een groot plichtsbesef en verantwoordelijkheidsgevoel ons land dienen, mensen met elkaar verbinden om samen aan een betere toekomst te werken.

Mevrouw Zakia Khattabi (Ecolo). – Mijn fractie neemt akte van de verklaring van de eerste minister en we verwelkomen met respect de beslissing van de zesde Koning der Belgen. We respecteren die verklaring des te meer omdat ze volgens ons een duidelijk en sterk signaal is dat de monarchie de hervormingen wil begeleiden die ertoe strekken die instelling te moderniseren.

De afgelopen twintig jaar heeft koning Albert II zich volledig gewijd aan de uitoefening van zijn functies die hij gedurende zijn koningschap ten volle heeft opgenomen. We erkennen ook zijn constructieve instelling en zijn permanente zin voor dialoog. Toen het land de afgelopen jaren met een institutionele crisis zonder voorgaande werd geconfronteerd, is hij verzoenend opgetreden, maar op sommige zeer moeilijke momenten heeft hij ook blijk gegeven van strengheid. Hij heeft tijd en ruimte gecreëerd voor diegenen die probeerden bruggen te bouwen en evenwichtige oplossingen te vinden.

Ons land staat voor een belangrijke verandering. In die context zie ik me verplicht te wijzen op de verantwoordelijkheden die wij als gekozenen van de natie hebben. De toekomst van België hangt in de eerste plaats en hoofdzakelijk af van onze verantwoordelijkheidszin. We zullen

avec le roi Albert II. Mon groupe ne doute pas que, comme son père, le prince Philippe saura accompagner les réformes que nous mènerons et qui viseront à moderniser la Belgique et ses institutions, dont la monarchie constitutionnelle.

M. Bert Anciaux (sp.a). – *Notre groupe comprend parfaitement les arguments et les raisons invoqués par le Roi pour justifier son abdication. Nous aurions évidemment aimé qu'il règne encore longtemps. Son âge et sa santé l'ont amené, indépendamment de toute influence extérieure, à devoir abdiquer le 21 juillet prochain.*

Nous ne pouvons que témoigner notre respect à l'égard du roi Albert II et de ses vingt ans de règne. Il a exercé la royauté de manière particulièrement humaine, ce qui ne peut être dit au sujet de tous les rois que notre pays a connus. Il était proche de la population et a rempli sa fonction de façon engagée mais correcte. Je pense que toutes les couches de la population éprouvent un énorme respect pour le Roi. Indépendamment des conceptions philosophiques ou idéologiques de chacun et que l'on soit royaliste ou républicain, le roi Albert a toujours bénéficié d'un très grand respect.

Je félicite donc le roi Albert qui, dans ce pays compliqué, a parfaitement rempli sa tâche. Il a contribué à la stabilité du pays et a joué son rôle de manière correcte, humaine et socialement engagée.

Nous devons également soutenir le nouveau Roi et lui donner sa chance. Ne soyons pas hypocrites : de nombreuses personnes s'interrogent. Le prince Philippe a pourtant été préparé à la royauté de manière correcte et approfondie. Il appartient au Parlement, au gouvernement et à la population de collaborer avec le nouveau Roi, de façon critique mais constructive, dans le cadre d'une démocratie et d'une monarchie modernes.

Certaines dispositions de la Constitution ne sont bien entendu plus conformes à l'évolution de la monarchie dans ce pays. Ces vingt dernières années, le roi Albert a indiscutablement réussi à établir un excellent équilibre entre démocratie et monarchie parlementaire. Dans les années à venir, nous devons peut-être oser débattre d'une monarchie moderne dans une démocratie forte.

Le groupe sp.a n'a aucun tabou dans ce dossier. Dans une démocratie adulte, il faut pouvoir débattre de la question du régime souhaité. Un tel débat ne peut cependant être mené que si la situation institutionnelle est stable et l'équilibre respecté entre les régions, les communautés et le niveau fédéral. Cet équilibre n'a pas encore été atteint et ne le sera pas non plus dans les années à venir.

Nous devons mener ce débat en toute transparence dès que nous aurons instauré une nouvelle stabilité.

Dans la situation actuelle de notre pays, nous avons le devoir sacré de veiller, de concert avec le nouveau Roi, à renforcer davantage la démocratie.

Nous félicitons donc avec beaucoup de respect le Roi sortant, mais nous ferons aussi preuve d'esprit critique à l'égard du nouveau souverain.

met de aanstaande vorst constructieve verhoudingen moeten opbouwen, net zoals we dat met koning Albert II hebben gedaan. Mijn fractie twijfelt er niet aan dat prins Filip, net als zijn vader, de hervormingen zal begeleiden die wij doorvoeren en die ertoe strekken België en zijn instellingen, waaronder de constitutionele monarchie, te moderniseren.

De heer Bert Anciaux (sp.a). – Onze fractie heeft het volste begrip voor de argumenten en de redenen die onze Koning voor zijn troonsafstand heeft gegeven. Uiteraard hadden we graag gehad dat onze Koning in staat zou zijn geweest om nog langer te regeren. Zijn leeftijd en zijn gezondheid hebben hem, zonder enige invloed van buitenaf, doen beslissen om op 21 juli troonsafstand te doen.

Wij kunnen alleen maar respect opbrengen voor koning Albert II en zijn twintigjarige koningschap. Hij heeft het koningschap op een bijzonder menselijke wijze uitgeoefend. Hij was een menselijke Koning; dat kan niet worden gezegd van alle koningen die ons land heeft gekend. Hij stond dicht bij de bevolking en hij oefende zijn ambt op een geëngageerde, maar correcte wijze uit. Ik denk dat het respect voor de koning in alle lagen van de bevolking zeer groot is. Los van de politieke, filosofische of ideologische visie en ongeacht de vraag of men monarchist of republikein is, is het respect voor koning Albert altijd zeer groot geweest.

Ik breng dus met plezier een eresaluut aan koning Albert, die zijn ambt in dit moeilijke land op perfecte wijze heeft uitgeoefend. Hij heeft voor stabiliteit gezorgd, hij heeft zijn ambt op een correcte, menselijke en sociaal bewogen manier ingevuld.

We moeten ook de nieuwe Koning steunen en een kans geven. Laat ons niet hypocriet zijn: veel mensen hebben vraagtekens. Prins Filip is echter op een correcte en grondige wijze op het koningschap voorbereid. Het is aan het parlement, de regering en de bevolking om op een kritische, maar tegelijk ook constructieve wijze met de nieuwe Koning samen te werken, binnen een moderne democratie en een moderne monarchie.

Uiteraard zijn sommige bepalingen van de Grondwet niet meer volledig in overeenstemming met de evolutie die het koningschap in dit land heeft doorgemaakt. De afgelopen twintig jaar is koning Albert er ongetwijfeld in geslaagd om een bijzonder goed evenwicht te vinden tussen parlementaire democratie en monarchie. Misschien moeten we de komende jaren het debat over een moderne monarchie in een sterke democratie durven voeren.

De sp.a-fractie heeft in dit dossier geen taboes. In een volwassen democratie moet kunnen worden gedebatteerd over de vraag wat de gewenste staatsvorm is. Een dergelijk debat kan echter slechts worden gevoerd als de institutionele situatie stabiel is, met een goed evenwicht tussen de gewesten, de gemeenschappen en het federale bestuursniveau. Dat evenwicht is nog niet bereikt, en dat zal de komende jaren ook nog niet het geval zijn. Zodra een nieuwe stabiliteit kan worden gevonden, moeten we dit gesprek in alle openheid kunnen voeren.

In de situatie waarin ons land zich vandaag bevindt is het onze verdomde plicht om er, in samenwerking met de nieuwe Koning, voor te waken dat onze democratie nog wordt

Mme Christine Defraigne (MR). – Madame la présidente, monsieur le premier ministre, chers collègues, le Roi a pris congé hier avec beaucoup d'humilité et beaucoup d'humanité. La rumeur bruissait, certes, mais l'annonce elle-même se reçoit avec émotion. Notre groupe se joint bien sûr à l'hommage unanime.

C'est un grand Roi qui quitte sa charge. Notre souverain a, pendant ces vingt années, connu, épousé et même anticipé de profondes mutations de notre État mais aussi de notre société tout entière. Au lieu de craindre les réformes, il les a accompagnées avec un sens politique aigu, pointu, sans jamais toutefois se départir des impératifs, des balises de sa fonction.

Quel équilibre subtil : ne pas sortir de son rôle constitutionnel mais en même temps donner les impulsions, imprimer la direction, prendre les décisions pour sortir le pays de l'ornière et des sables déléterés. Son action a été vitale pour éviter la crise de régime.

Le Roi a démontré son exceptionnelle faculté d'adaptation et fait preuve de pas mal de créativité. C'est dans les difficultés que les caractères se révèlent.

Le règne d'Albert II aura été traversé par des drames qui ont terrassé la population. Le Roi plus que tout autre a compris le désarroi de son peuple. Figure tutélaire, il a entendu la colère, l'angoisse sourdre et s'est posé en rempart de nos institutions, même si quelques fois, il les a un peu secouées.

Chaleureux, simple, proche, il aura travaillé en symbiose, en osmose avec son peuple, avec la nation à laquelle il a rendu hier un vibrant hommage.

Albert II est aussi un homme d'une grande modernité.

Bon repos, sire. On débat beaucoup actuellement dans notre pays de l'allongement des carrières mais dans la quatre-vingtième année, le repos est bien mérité. Nous saluons tous ici votre acte de liberté, votre acte d'indépendance.

La transition se fait en douceur, dans de bonnes conditions, dans une atmosphère lénifiée. La tâche du successeur sera ardue et nous savons qu'il lui faudra des épaules solides et une détermination sans faille.

Le prince Philippe sera prêt le 21 juillet, nous ne doutons pas qu'il sera apte. Il pourra en tout cas compter sur la loyauté et la fidélité aux institutions, autrement dit, sur le sens de l'État de notre groupe et de notre formation. C'est avec joie que nous l'accueillerons.

M. Bart Laeremans (VB). – Nous avons l'habitude de faire entendre une note discordante dans cet hémicycle car nous préférons une philharmonie flamande originale à une ancienne fanfare belge. Il en sera de même aujourd'hui.

Vous n'entendrez pas de louanges de notre part concernant le souverain sortant. Je suis bien trop démocrate pour cela et il nous a bien trop blessés ces dernières années. Tout d'abord

versterkt.

We brengen dus een eresaluut aan de uitredende Koning, met veel respect, maar we kijken tevens kritisch uit naar de nieuwe koning.

Mevrouw Christine Defraigne (MR). – De Koning heeft gisteren met veel nederigheid en veel menselijkheid zijn afscheid aangekondigd. Er deden al geruchten de ronde, maar de aankondiging zelf wordt toch met emotie ontvangen. Mijn fractie sluit zich uiteraard aan bij het unanieme eerbetoen.

Een grote Koning doet afstand van zijn ambt. Onze vorst heeft in die twintig jaar de diepgaande hervormingen van onze Staat en van onze hele samenleving meegemaakt en zich eraan aangepast. Hij liep er zelfs op vooruit. In plaats van de hervormingen te vrezen, heeft hij ze begeleid met een scherp politiek gevoel, zonder daarbij de geboden en de limieten van zijn functie uit het oog te verliezen.

Wat een subtiel evenwicht: zijn constitutionele rol niet te buiten gaan, maar tegelijkertijd impulsen geven, de koers uitzetten, beslissingen nemen om het land uit de problemen en het moeras te halen ... Zijn optreden was van levensbelang om een regimecrisis te vermijden.

De Koning heeft blijk gegeven van een uitzonderlijk aanpassingsvermogen en van heel wat creativiteit. In moeilijke tijden staan de groten op.

Het koningschap van Albert II werd doorkruist door drama's die de bevolking diep hebben getroffen. De Koning heeft meer dan wie ook de ontreding van zijn volk begrepen. Als vaderfiguur had hij oor voor de woede en de opwellende angst en heeft hij zich opgeworpen als reddingsboei voor onze instellingen, ook al heeft hij die soms een beetje doen wankelen.

Warm, eenvoudig en dicht bij de mensen heeft hij gewerkt in harmonie en interactie met zijn volk en met de natie waaraan hij gisteren een ontroerend eerbetoen heeft gedaan.

Albert II is ook een zeer modern man.

Wij wensen hem veel rust toe. Er wordt in ons land veel gesproken over langer werken, maar op zijn tachtigste is die rust welverdiend. Wij feliciteren hem allen met zijn daad van vrijheid, van onafhankelijkheid.

De overdracht zal geleidelijk gebeuren, in goede omstandigheden, in een ontspannen sfeer. Zijn opvolger wacht een zware opdracht. We weten dat hij sterke schouders en een onwrikbare vastberadenheid zal nodig hebben.

Prins Filip zal er 21 juli klaar voor zijn, daaraan twifelen we niet. Hij zal in elk geval kunnen rekenen op de trouw en de gehechtheid aan de instellingen, dus met andere woorden op de staatszin, van mijn fractie en mijn partij. We zullen hem met open armen ontvangen.

De heer Bart Laeremans (VB). – We zijn het gewend om in dit halfroond een dissonante klank te vertolken, omdat we nu eenmaal de tonen van een frisse Vlaamse filharmonie verkiezen boven het gedruis van een oude Belgische brassband. Ook vandaag is dat niet anders.

Van ons zult u geen loftuitingen horen op de aftredende vorst. Daarvoor ben ik veel te veel democraat en daarvoor heeft hij

au cours des dernières négociations gouvernementales, qu'il a de toute évidence dirigées dans le sens d'une récupération belge et d'un renforcement des positions francophones dans tout le pays et surtout à Bruxelles. Ensuite, l'année dernière, avec les félicitations adressées par le Palais aux parlementaires qui ont voté les scandaleuses lois sur BHV. L'opposition flamande, qui représente la moitié des électeurs flamands, a ainsi clairement été reléguée au second plan. Une intervention plus antidémocratique et plus partisane était difficilement imaginable.

Voici quelques jours, un bureau d'études indépendant, soit dit en passant mandaté par le gouvernement, a montré noir sur blanc que cette législation tournait les Flamands en ridicule et que nous avons raison dès le départ.

Les applaudissements du Palais à cette législation antiflamande et inique étaient donc totalement déplacés.

Ce matin, je n'en ai pas cru mes oreilles lorsque j'ai entendu le président d'un parti de la majorité déclarer avec désinvolture qu'il n'était pas nécessaire d'adapter le rôle de la dynastie car le souverain sortant a déjà évolué vers une monarchie protocolaire. J'ai rarement, au Parlement, entendu des propos aussi contraires à la réalité.

Ces derniers mois et années, de nombreux collègues et d'autres membres de leurs partis ont fait des déclarations concernant la nécessité de limiter le pouvoir de la maison royale, mais ce débat a été reporté à de multiples reprises et le sera encore sine die. Car le nouveau roi a une mission et, par conséquent, il n'est pas opportun de réduire son rôle dès le départ.

Nous devons dès lors nous demander si la Belgique, après 183 ans d'existence, n'est pas arrivée à son point d'orgue. À présent que le Roi a atteint l'âge de la retraite, le moment est venu de mettre fin de manière ordonnée à un mariage – arrangé et forcé – entre Wallons et Flamands qui n'a plus aucun avenir. Un étouffant carcan belge empêche la Flandre et la Wallonie de construire leur propre avenir en tant qu'États européens à part entière, empêche l'établissement d'une politique réellement démocratique et moderne offrant une réponse aux grands défis de ce siècle.

Amis wallons, comportons-nous en adultes, allons chez le notaire et entamons la séparation des biens. Quittons cette vétuste maison jumelée et envisageons l'avenir en bons voisins.

M. Francis Delpérée (cdH). – Je me limiterai à faire trois observations.

D'abord, nous avons entendu hier le message que le roi Albert II a adressé aux Belges, seuls titulaires en définitive, a-t-il dit, de la souveraineté. Le message était clair, le message était juste, le message était serein ; il annonçait le passage du flambeau, à terme de quinze jours, d'Albert II à Philippe Ier. En tant que parlementaires, il nous revient de prendre acte de cette décision dont le principe, la teneur et les modalités ont été, comme il se doit, arrêtés avec le gouvernement.

ons de afgelopen jaren te diep gekwetst. Eerst met de voorbije regeringsonderhandelingen, die hij overduidelijk heeft gestuurd in de richting van een Belgische recuperatie en een versterking van de Franstalige posities in het land en zeker in Brussel. Daarna met een ongeziene bejubeling ten paleize vorig jaar van de parlamentsleden die de schandelijke BHV-wetten hebben goedgekeurd. Waarmee de Vlaamse oppositie, die de helft van de Vlaamse kiezers vertegenwoordigt, openlijk in de hoek werd gezet. Een meer ondemocratisch en meer partijdig optreden was nauwelijks denkbaar.

Enkele dagen geleden heeft een onafhankelijk studie bureau, nota bene in opdracht van de regering, zwart op wit aangetoond dat de Vlamingen met deze wetgeving op een zeer grove manier bij de bok zijn gezet en dat wij het bijgevolg van meet af aan bij het rechte eind hadden. De bejubeling op het paleis van deze anti-Vlaamse en onrechtvaardige wetgeving was dus volkomen ongepast.

Ik kon vanmorgen mijn oren dan ook nauwelijks geloven toen ik de voorzitter van een meerderheidspartij ongegeneerd hoorde verklaren dat een aanpassing van de rol van het vorstenhuis niet hoeft, omdat de aftredende vorst zijn rol zelf al heeft omgevormd tot een ceremonieel koningschap. Ik heb in het parlement zelden iets gehoord dat zo haaks op de werkelijkheid staat.

Velen van onze collega's en hun partijgenoten hebben de voorbije maanden en jaren verklaringen afgelegd over de zo noodzakelijke inperking van de macht van het koningshuis, maar dat werd uitgesteld en uitgesteld en zal opnieuw worden uitgesteld, sine die. Want de nieuwe Koning heeft een missie en hij is er bijgevolg de man niet naar om zijn rol van bij de start aan banden te leggen.

Daarom moeten we ons afvragen of het niet veel beter zou zijn een orgelpunt te plaatsen achter 183 jaar België. Nu de Koning de pensioenleeftijd heeft bereikt, lijkt het ogenblik gekomen om op een ordelijke wijze een einde te maken aan een gearrangeerd, opgedrongen Waals-Vlaams huwelijk dat geen perspectief meer heeft. Een beklemmend Belgisch keurslijf verhindert dat Vlaanderen en Wallonië, als volwaardige Europese staten, hun eigen toekomst kunnen uitbouwen, verhindert dat er een echt democratisch en hedendaags beleid tot stand kan komen dat een antwoord biedt op de grote uitdagingen van deze eeuw.

Waalse vrienden, laten we daarom als volwassen mensen naar de notaris trekken en de boedelscheiding in gang zetten. Laten we deze bouwvallige tweewoonst verlaten en als goede burens de toekomst tegemoet gaan.

De heer Francis Delpérée (cdH). – *Ik houd het bij drie opmerkingen.*

Ten eerste hebben we gisteren de boodschap gehoord van koning Albert II tot de Belgen, die hij de enige rechtmatige titularissen van de soevereiniteit heeft genoemd. De boodschap was duidelijk, correct en sereen. Er werd aangekondigd dat de fakkel over twee weken wordt overgedragen van Albert II naar Filip I. Wij, parlamentsleden, moeten akte nemen van die beslissing waarvan het principe, de teneur en de modaliteiten, zoals het hoort, samen met de regering zijn vastgelegd.

Ensuite, hier comme aujourd'hui, vous confirmez, monsieur le Premier ministre, que sur ce terrain, l'unité de vue et l'unité d'action du pouvoir exécutif ont été parfaites et entières, dans le respect du dialogue permanent entre le chef de l'État et ses ministres, en particulier avec le premier d'entre eux. En tant que parlementaires, nous nous félicitons de ce que le changement de règne puisse se faire dans la continuité, j'allais dire dans l'immédiateté, c'est-à-dire sans rupture inutile.

Enfin, des voix s'élèvent aujourd'hui ici ou là pour suggérer une réforme de la fonction royale, en clair, pour amoindrir le rôle du futur Roi dans la vie de notre pays. Certains rêvent, à n'en pas douter, d'une monarchie protocolaire où le Roi serait sourd, aveugle et muet. Le moment n'est pas venu de discuter de ce sujet, encore moins de polémiquer à ce propos. Pour autant que de besoin, je tiens tout de même à préciser que le parti que j'ai l'honneur de représenter ici n'apportera pas ses voix à de telles réformes.

Je n'ajouterai qu'un mot pour remercier le Roi des contacts précieux qu'Il a toujours, en vingt ans, cherché à entretenir avec les représentants de la Nation et lui exprimer aussi, en ce moment, nos sentiments de gratitude.

Mme Martine Taelman (Open Vld). – *Je voudrais tout d'abord, au nom de mon groupe, exprimer toute notre gratitude pour le dévouement du roi Albert et la manière dont il a exercé sa fonction tout au long de ces vingt années de règne. Nous lui souhaitons dès lors une bonne santé pour les années à venir ainsi que de nombreux moments agréables avec son épouse et sa famille.*

Comme d'autres collègues, je me réfère volontiers au discours d'adieu du roi Albert II, dans lequel il déclare que « le rôle du Roi et sa légitimité est de se mettre au service de la démocratie et de ses concitoyens, seuls titulaires de la souveraineté ». Ces paroles décrivent le roi Albert, qui a pleinement rempli son rôle. Quiconque l'a rencontré connaît son côté chaleureux : toujours à l'écoute et réconfortant quand il le faut.

Il s'agit surtout d'une personne authentique. Il est le légendaire rocher dans la tourmente. Grâce à son expérience, le Roi est plus que quiconque au fait des problèmes de société et du fonctionnement de notre système politique. Que ce soit dans les bons ou les mauvais jours, il a été un élément de stabilité.

Je me rappelle encore le choc causé voici vingt ans par le décès inopiné du roi Baudouin, qui a contraint le roi Albert à endosser son rôle constitutionnel au pied levé. Il a, tout au long de son règne, donné un contenu personnel à sa fonction.

Albert II est le premier Roi des Belges à régner jusqu'à l'âge de 80 ans. Le fait qu'il décide lui-même d'abdiquer parce qu'il n'est plus en mesure de servir le pays de manière optimale en raison de son âge et de son état de santé traduit la personnalité du roi et la modernité de son règne.

Il convient dès lors de remercier comme il se doit cette personne chaleureuse, qui remplit sa tâche avec beaucoup de dévouement dans un pays et une société qui ont subi de profonds changements au cours des deux dernières décennies.

Le nouveau souverain prend ses fonctions au moment où un nouveau modèle étatique prend forme. Au-delà de ce fait hautement symbolique, notre groupe trouve logique que l'on

Gisteren en vandaag heeft de eerste minister bevestigd dat de uitvoerende macht in perfecte en volledige eenheid van visie en actie is opgetreden, met respect voor de dialoog tussen het staatshoofd en zijn minister, en in het bijzonder de eerste minister. Als parlamentsleden zijn we blij dat de machtsoverdracht in continuïteit en zonder onnodige onderbreking kan verlopen.

Ook gaan hier en daar stemmen op om de functie van de Koning te wijzigen, eigenlijk om de rol van de toekomstige koning in te perken. Sommigen dromen ongetwijfeld van een protocolair koningschap waarin de Koning doof, blind en stom is. Het is nu niet het moment om over dit onderwerp te spreken, en nog minder om er een polemiek over te voeren. Voor zover dat nodig is, benadruk ik dat de partij die ik hier vertegenwoordig niet met een dergelijke hervorming zal instemmen.

Ten slotte wil ik de Koning nog bedanken voor de waardevolle contacten die hij in die twintig jaren altijd heeft proberen te onderhouden met de vertegenwoordigers van de Natie.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld). – Vooreerst wens ik namens onze fractie onze oprechte dankbaarheid uit te drukken voor de gedreven inzet en de manier waarop koning Albert zijn functie de voorbije twintig jaar heeft bekleed. Wij wensen hem dan ook de volgende jaren een goede gezondheid toe en vele aangename momenten met zijn echtgenote en zijn familie.

Ik verwijs graag, zoals verschillende collega's al hebben gedaan, naar de afscheidsrede van koning Albert II, waarin hij aangeeft dat de rol van de Koning der Belgen en zijn legitimiteit erin bestaat ten dienste te staan van de democratie en van haar burgers. Zij zijn de enige rechtmatige titularissen van de soevereiniteit. Die woorden tekenen koning Albert. De Koning heeft zijn functie ten volle ingevuld. Elkeen die hem ontmoette, kent zijn warme kant: troostend waar nodig, steeds luisterbereid. Wat hem vooral tekent, is zijn authenticiteit. De Koning is de spreekwoordelijke rots in de branding. Dankzij zijn ervaring is de Koning meer dan wie ooit vertrouwd met de samenlevingsproblemen en met de werking van ons politieke bestel. Hij is een baken van stabiliteit in goede en kwade dagen geweest.

Ik herinner me nog welke schok het plotse overlijden van koning Boudewijn twintig jaar geleden in het land teweeg bracht. Voor koning Albert betekende het dat hij onverwacht zijn grondwettelijke rol diende op te nemen. In de twintig jaar die sindsdien zijn verstreken, heeft koning Albert II een echt persoonlijke invulling gegeven aan de functie die hij bekleedt. Albert II is de eerste Belgische Koning die tot zijn tachtigste zijn functie vervult. Het typeert de Koning en de actuele invulling die hij aan zijn koningschap gaf, dat hij nu zelf een stap opzij zet omdat hij de burgers en het land niet meer optimaal kan dienen ten gevolge van zijn leeftijd en zijn gezondheid. Het past daarom een oprecht dank u wel te zeggen aan deze warme persoon, die met veel overgave zijn functie vervult binnen een land en een samenleving die de voorbije twee decennia ingrijpende wijzigingen heeft ondergaan.

Net nu het nieuw staatkundig model met de staats hervorming

mettre en œuvre une monarchie plus moderne, conforme au nouveau régime.

Cette évolution profitera tant à la monarchie qu'aux citoyens.

La modernisation de la fonction du chef de l'État est un débat en préparation depuis longtemps qui devra être mené à terme à présent que la réforme de l'État est presque terminée. Il est préférable de dissocier une monarchie moderne des processus politiques formels. Nous voulons donner un sens moderne à une célèbre citation qui définit les limites de la monarchie : « [He or She] has (...) the right to be consulted, the right to encourage, [and] the right to warn ». Dans son discours d'adieu, le Roi a admis lui-même à juste titre que l'institution royale devait évoluer avec son temps. Le Parlement devra donc notamment répondre à la question de savoir si le Roi doit encore ratifier les lois, exercer le droit de grâce et jouer un rôle dans la formation du gouvernement et, si oui, lequel. Le Parlement doit mener le débat dans la sérénité et la transparence. Le Sénat a déjà prouvé sa capacité à le faire à l'occasion des discussions tenues lors de la législature précédente concernant les dotations.

Le débat doit être mené indépendamment de la personne qui exerce la fonction. Tant à la Chambre qu'au Sénat, nos groupes énuméreront les articles à mentionner dans la déclaration de révision de la Constitution, la liste devant être établie pour la fin de cette législature. Une description claire des tâches permettra au futur Roi d'exercer sa fonction de chef de l'État en toute sérénité. Nous allons donc, chacun dans sa fonction, unir nos forces pour renforcer durablement notre pays, sa prospérité et son tissu économique.

Nous pouvons, avec le nouveau souverain et en fonction de nos compétences respectives, définir un fédéralisme adulte. Dans ce monde globalisé, un processus décisionnel rapide et efficace est plus important que jamais. Nous devons nous concentrer sur les priorités mises en avant par le citoyen. N'oublions jamais l'objectif des nombreuses réformes que nous avons menées, à savoir élaborer une meilleure structure étatique, mieux à même de servir les citoyens, l'économie et les entreprises, bref la société tout entière. Unissons nos forces positives pour, comme le roi Albert II l'a rappelé hier à juste titre, nous mettre au service de la démocratie et de nos concitoyens.

Mme Freya Piryns (Groen). – *Je m'associe aux paroles de félicitations et de respect adressées au roi Albert, à la reine Paola et surtout à la façon dont ils ont rempli leur rôle au cours des vingt dernières années.*

Le roi Albert est effectivement un homme bienveillant, très attaché à notre pays et à ses habitants. Tant ses partisans que ses opposants reconnaissent le rôle constructif qu'il a joué au cours des si difficiles négociations relatives à la sixième réforme de l'État. Je tiens donc, au nom de mon groupe et de mon parti, à le remercier pour le dur labeur qu'en dépit de

haar beslag krijgt, treedt ook een nieuw staatshoofd aan. Naast de evidente symboliek daarvan, lijkt het onze fractie logisch dat er tevens werk wordt gemaakt van een moderner koningschap dat spoort met het nieuwe staatsbestel. Dat komt zowel ten bate aan het koningschap zelf als aan de burger.

De modernisering van de functie van het staatshoofd is een discussie die reeds lang voorbereid wordt, en die, nu de staats hervorming weldra wordt afgerond, zal moeten worden ingevuld. Een modern koningschap wordt best ontkoppeld van de formele politieke processen. Wij willen een moderne invulling geven aan een bekend citaat dat de grenzen van het koningschap bepaalt: “[He or She] has (...) the right to be consulted, the right to encourage, [and] the right to warn”. Terecht gaf de Koning in zijn afscheidsrede zelf aan dat een koningschap met zijn tijd moet meegaan. Het parlement zal zich dus moeten bezinnen over een aantal vragen, bijvoorbeeld of het nog nodig is dat de Koning wetten bekrachtigt, het genaderecht moet uitoefenen en of hij een rol te spelen heeft tijdens een regeringsvorming en zo ja, welke. Dat debat moet het parlement in alle sereniteit en in alle openheid voeren. De Senaat heeft al bewezen een dergelijk debat te kunnen voeren, met de debatten over de dotaties tijdens de vorige regeerperiode.

Het debat moet gevoerd worden los van de persoon die de functie uitoefent. Onze fracties zullen in de Kamer en in de Senaat de specifieke grondwetsartikelen opsommen die dienen te worden opgenomen in de verklaring tot herziening van de Grondwet, die tegen het einde van de legislatuur moet worden vastgelegd. Een duidelijke omschrijving van de taken zal het voor de toekomstige Koning mogelijk maken zijn functie als staatshoofd van ons land in alle sereniteit uit te oefenen. Aldus zullen we, elk binnen onze opdracht, van de diverse parlementen tot de diverse regeringen en het staatshoofd, onze krachten verenigen in de duurzame versterking van ons land, zijn welvaart en economische weefsel.

Samen met de nieuwe vorst kunnen we vanuit onze respectieve bevoegdheden invulling geven aan een volwassen federalisme. In deze geglobaliseerde wereld is snelle en efficiënte besluitvorming belangrijker dan ooit. Onze aandacht moet volledig gaan naar de prioriteiten die de burger naar voor schuift. Laat ons immers niet vergeten wat het doel is van de vele hervormingen die we hebben doorgevoerd, namelijk te komen tot een betere staatsstructuur die de burgers, de economie en het bedrijfsleven, met andere woorden, de samenleving in haar geheel, beter dient. Laat ons allen onze positieve krachten verenigen om, zoals koning Albert II ons gisteren terecht in herinnering bracht, ten dienste te staan van de democratie en haar burgers.

Mevrouw Freya Piryns (Groen). – Ik sluit mij aan bij de woorden van dank en respect voor koning Albert als mens, voor koningin Paola en zeker ook voor de manier waarop zij de voorbije twintig jaar hun rol hebben vervuld.

Koning Albert is inderdaad een minzaam man met een groot hart voor ons land en zijn inwoners. Vriend en vijand erkennen de constructieve rol die de Koning heeft gespeeld tijdens de aarts moeilijke onderhandelingen voor de zesde staats hervorming. Namens mijn fractie en namens mijn partij wil ik hem dan ook uitdrukkelijk bedanken voor het harde werk dat hij ondanks zijn toch wel hoge leeftijd heeft

son âge, il a pu fournir.

Nous comprenons et respectons bien entendu sa décision de passer le flambeau à son fils. Nous exprimons aussi notre confiance envers le prince Philippe et son épouse Mathilde en tant que futurs Roi et Reine.

Le fait que le roi Albert ait exercé convenablement ses fonctions ne peut servir d'excuse au maintien de l'ancien système. L'avènement d'un nouveau roi constitue donc une occasion de transformer la monarchie actuelle en monarchie protocolaire. Groen considère qu'à notre époque, le Roi ne doit plus jouer de rôle politique dans la formation du gouvernement, dans la nomination et la révocation des ministres et secrétaires d'État, dans l'octroi de la grâce et dans la signature des lois.

L'avènement d'un nouveau Roi le 21 juillet 2013 est donc une occasion d'implanter enfin la monarchie dans le 21e siècle. Cela ne doit certainement pas signifier la fin de la maison royale belge. Au contraire, la monarchie belge n'a pas besoin d'exercer un rôle politique pour continuer à exister. Elle compte beaucoup aux yeux de nombreuses personnes. C'était le cas du roi Albert et de la reine Paola ; il en sera de même pour le roi Philippe et la reine Mathilde.

Une visite du Roi et de la Reine mobilise beaucoup de monde. Les organisations et les associations qui œuvrent quotidiennement à la réalisation de toutes sortes d'objectifs louables se sentent reconnues lorsque le Roi et la Reine viennent les voir. Les entreprises sont heureuses de montrer leurs réalisations au couple royal. Une visite du Roi et de la Reine peut aussi soulager la détresse des victimes quand le malheur frappe à la porte.

Nous considérons que le Palais peut aussi jouer un rôle sociétal important en montrant son implication. Le caractère protocolaire de la monarchie ne peut certainement pas être sous-estimé. Comme l'a dit le prince Willem-Alexander lors de son accession au trône, « couper des rubans peut aussi avoir du contenu ».

Pour évoluer vers une monarchie protocolaire, il faut tout d'abord modifier la Constitution. Ces dernières années et aujourd'hui encore, de nombreux partis ont exprimé ce souhait qui, pour être concrétisé, nécessite le passage par plusieurs étapes.

Les partis politiques doivent, avant les élections, dresser la liste des articles de la Constitution ouverts à révision. Groen propose de déclarer révisables les articles relatifs à la monarchie, de façon à ce que celle-ci puisse devenir protocolaire après les élections de 2014. Entre-temps, le roi Philippe Ier peut assumer sa fonction comme son père, le roi Albert II, le lui a montré.

À cet égard, Groen présente d'ores et déjà tous ses vœux de succès au roi Philippe Ier et à la reine Mathilde.

Ordre des travaux

Mme la présidente. – Nous poursuivrons nos travaux cet après-midi à 15 h.

(La séance est levée à 13 h 25.)

geleverd.

Uiteraard hebben we alle begrip en respect voor zijn beslissing om zijn taak over te dragen aan zijn zoon. We spreken ook ons vertrouwen uit in prins Filip en zijn echtgenote Mathilde als toekomstige Koning en Koningin.

Het feit dat koning Albert zijn functie de afgelopen jaren naar behoren heeft uitgeoefend, mag geen excuus zijn om alles bij het oude te laten. De aanstelling van een nieuwe Koning vormt dan ook een gelegenheid om het koningschap te moderniseren tot een ceremonieel koningschap. Voor Groen is het feit dat de Koning nog steeds een politieke rol speelt bij de regeringsvorming, bij de benoeming en het ontslag van ministers en staatssecretarissen, bij de verlening van genade en bij de ondertekening van wetten niet meer van deze tijd.

Het aantreden van een nieuwe Koning op 21 juli 2013 is dan ook een kans om het Belgische koningschap eindelijk de 21e eeuw binnen te loodsen. Dat hoeft zeker niet het einde van het Belgische koningshuis te betekenen. Integendeel, ook zonder politieke functie kan het Belgische koningschap blijven bestaan. Het koningshuis is voor veel mensen zeer belangrijk. Dat gold voor koning Albert en koningin Paola en dat zal ook zijn voor koning Filip en koningin Mathilde.

Een bezoek van de Koning en de Koningin brengt steevast heel wat mensen op de been. Organisaties en verenigingen die zich dag in dag uit hard inzetten voor allerlei goede doelen, voelen zich erkend als de Koning en zijn vrouw langskomen. Bedrijven en ondernemingen tonen hun verwezenlijkingen maar al te graag aan het koningspaar. Ook in tijden van nood kan een bezoek van de Koning en de Koningin voor de getroffen een hart onder de riem zijn.

Het koningshuis kan voor ons dan ook vandaag nog een belangrijke maatschappelijke rol spelen door zijn betrokkenheid te tonen. Die ceremoniële invulling van het koningschap mag zeker niet worden onderschat. Om de woorden van prins Willem-Alexander bij de troonoverdracht te gebruiken: "Ook lintjes knippen kan heel inhoudelijk zijn".

Om het koningschap tot een ceremonieel koningschap om te vormen moet eerst wel de Grondwet worden gewijzigd. Heel wat partijen hebben de afgelopen jaren, en ook vandaag nog, die wens uitgesproken. Om dat ook effectief te realiseren moeten echter wel stappen worden ondernomen. De politieke partijen moeten vóór de verkiezingen aangeven welke grondwetsartikelen voor herziening vatbaar worden verklaard. Groen stelt voor om de artikelen met betrekking tot het koningschap voor herziening vatbaar te verklaren zodat na de verkiezingen van 2014 kan worden beslist om het koningschap op een protocollaire manier in te vullen. In afwachting van die hervorming kan koning Filip I zijn functie invullen zoals zijn vader, koning Albert II, dat hem heeft voorgedaan.

Groen wenst koning Filip I en koningin Mathilde daarbij alvast heel veel succes.

Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter. – We zetten onze werkzaamheden voort vanmiddag om 15 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 13.25 uur.)

Excusés

Mme Pehlivan et M. Moraël, pour raison de santé, Mme Van dermeersch, à l'étranger, M. Sannen, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

– **Pris pour information.**

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Pehlivan en de heer Moraël, om gezondheidsredenen, mevrouw Van dermeersch, in het buitenland, de heer Sannen, wegens andere plichten.

– **Voor kennisgeving aangenomen.**